

استان گیلان با دارا بودن اراضی کشاورزی مرغوب، ظرفیت بالای تولید سالانه محصولات کشاورزی، برخورداری از منابع غنی آبهای سطحی، موقعیت ممتاز جغرافیائی، مجاورت با دریا و نیز امکان تولید انواع محصولات کشاورزی با کیفیت، از جایگاه خاصی در بخش کشاورزی کشور برخوردار است.

وجود رطوبت نسبی بین ۴۰ تا ۱۰۰ درصد، کم بودن فصل خشکی در طول سال (حدود دو ماه از نیمه خرداد تا نیمه مرداد) و نیز بارش باران در غالب اوقات از دیگر مزیت های استان می باشد. بیشترین ریزش باران در سطح دشت مربوط به شهر بندرانزلی و حداقل بارندگی در حوالی رودبار، لوشان و منجیل صورت می پذیرد. روزهای یخبندان کوتاه و پراکنده بوده و سرما به ندرت به زیر ۱- درجه میرسد. متوسط تعداد ساعت آفتابی استان ۲۱۲۹ ساعت (حدود ۸۹ روز) می باشد. تغییرات جوی صورت گرفته در سطح کشور، بر استان نیز تاثیراتی داشته، بطوریکه شاهد رگبارهای شدید باران، سیلابهای مخرب و گرمای حدود ۴۰ درجه نیز هستیم.

با توجه به این موضوع که استان با داشتن مساحت ۱۴۰۴۴ کیلومترمربع (۱۴۰۴۴۰۰ هکتار) فقط ۰.۹ درصد از مساحت کشور را به خود اختصاص داده و از نظر مساحت چهارمین استان کوچک کشور (بعد از البرز، قم و تهران) محسوب می گردد، اما با دارا بودن حدود ۳۰.۵ درصد کاربری کشاورزی (زراعی و باغی) نسبت به کل وسعت استان، رتبه چهارم را در بین استان های کشور داراست. هر چند تغییرات اقتصادی صورت گرفته در کشور (افزایش نرخ تورم و به تبع آن افزایش ارزش زمین)، باعث گردیده که تولیدات کشاورزی از صرفه اقتصادی برخوردار نبوده، با چالش تغییر کاربری اراضی کشاورزی مواجه ایم.

استان گیلان از قطب های مهم کشاورزی کشور است. مجموع مساحت اراضی کشاورزی آن حدود ۴۲۸۹۳۵ هکتار است که شامل ۳۰۹۷۵۳ هکتار اراضی زراعی و ۱۱۹۱۸۲ هکتار اراضی باغی است. وسعت مراتع ۲۴۴۹۸۶ هکتار (مراتع فقیر یا کم تراکم ۲۷۰۸۶ هکتار - مراتع متوسط یا نیمه متراکم ۱۶۶۹۰۰ هکتار و مراتع خوب یا متراکم ۵۱۰۰۰ هکتار) و وسعت جنگل ۵۶۴۷۱۲ هکتار می باشد. نسبت مساحت جنگل، مرتع، اراضی زراعی و باغی به کل مساحت استان برابر ۸۸.۲ درصد است (۱۱.۸ درصد مساحت استان غیر قابل کشاورزی است).

نتایج آخرین طرح آمارگیری نیروی کار در استان نشان میدهد که سهم شاغلین بخش کشاورزی به کل شاغلین استان برابر ۲۷.۳ درصد است (کشور ۱۷.۷ درصد). این سهم در نقاط روستایی استان برابر ۵۳.۶ درصد (کشور ۴۹.۱ درصد) و در نقاط شهری استان برابر ۷.۹ درصد (کشور ۶.۱ درصد)، برای مردان استان برابر ۲۴.۳ درصد (کشور ۱۷.۲ درصد) و برای زنان استان ۳۷.۳ درصد (کشور ۱۹.۷ درصد) است.

بر اساس سرشماری کشاورزی سال ۱۳۹۳، تعداد کل بهره برداریهای بخش کشاورزی استان، برابر ۳۰۴ هزار بهره برداری است، از ۲۱۹۰۱۷ بهره برداری زراعی، تعداد ۱۹۰۱۰۴ بهره برداری به کاشت برنج اشتغال دارند. همچنین فقط ۵.۲ درصد بهره برداریهای کشاورزی (۱۵۸۳۴ بهره برداری) توسط دارنده گان مدارک دانشگاهی و حدود ۶۰ درصد بهره برداریها (۱۸۲۵۷۰ بهره برداری) توسط بیسوادان و دارندگان مدرک ابتدایی و غیررسمی اداره میگردد.

در سامانه پهنه بندی و مدیریت داده های کشاورزی برای سال ۱۴۰۲ مشخصات تعداد ۴۳۱ هزار بهره بردار ثبت شده است. همچنین سطح برداشت محصولات زراعی مهم استان ثبت شده در سامانه برای سال فوق عبارتند از: شلتوک ۲۴۳۳۸۰ هکتار، گندم ۱۲۶۹۰ هکتار، جو ۳۷۴۰ هکتار، هندوانه ۳۶۵۰ هکتار، بادام زمینی ۲۴۹۰ هکتار و سطح محصولات مهم باغی عبارتند از: چای ۲۱۹۳۰ هکتار، فندق ۱۵۴۰۰ هکتار، پرتقال ۱۴۷۹۰ هکتار، کیوی ۷۸۳۰ هکتار، زیتون ۹۴۸۰ هکتار و گردو ۲۳۳۰ هکتار.

میزان کل تولید محصولات کشاورزی استان ۳.۲۲ میلیون تن (متشکل از ۱۵۷۳۱۱۸ تن محصولات زراعی، ۷۸۵۶۴۹ تن محصولات باغی، ۶۴۳۲۲۸ تن محصولات دامی، ۷۳۸۲۱ تن آبزیان، ۵۱۰ تن پیله تر ابریشم و ۱۴۰۷۱۸ تن چوب و علوفه منابع طبیعی) با ارزشی بالغ بر ۱۱۷۶.۷ هزارمیلیارد ریال (۱۱۷.۶۷ همت) است. از محصولات تولیدی سالم استان میتوان فندق، چای، بادام زمینی و گل گاوزبان را نام برد.

میزان صادرات محصولات کشاورزی از گمرکات گیلان برابر ۳۳۹ میلیون دلار (بیشترین محصول صادراتی شامل: کیوی، فلفل گلخانه ای، هندوانه، آلبالو، چای سیاه، کشمش، هلو، کلم و گوجه فرنگی) و میزان واردات برابر ۱۲۲۴ میلیون دلار (بیشترین محصول وارداتی شامل: ذرت و جو دامی، روغن آفتابگردان، جو، عدس، سویا و ارزن) است، از کل صادرات کشاورزی کشور از لحاظ دلاری، ۶.۵ درصد مربوط به صادرات از گمرکات گیلان و از کل واردات کشاورزی کشور از لحاظ دلاری، ۸.۶ درصد مربوط به واردات از گمرکات گیلان می باشد. همچنین میزان سرمایه گذاری در بخش کشاورزی استان برابر ۳۶۸۵ میلیارد ریال است.

بر اساس آخرین آمار انتشار یافته (سالنامه آماری گیلان - سال ۱۴۰۰)، در سال ۱۳۹۸ سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی استان در تولید ناخالص داخلی استان برابر ۱۹ درصد بوده است (ارزش افزوده این بخش به قیمت جاری ۱۴۵۲۲۱ میلیارد ریال بود). همچنین سهم کشاورزی استان در ارزش افزوده کشاورزی کشور حدود ۳ درصد است.

جمعیت دامی استان بالغ بر یک میلیون و ۲۷۸ هزار رأس (۸۳۰۹۷۸ رأس دام سبک و ۴۴۷۳۲۵ رأس دام سنگین) میباشد. میزان تولید گوشت قرمز در استان ۳۰۵۵۹ تن و میزان تولید شیر ۳۲۶۹۹۴ تن است.

تعداد ۱۰۰ واحد مرغ مادر با ظرفیت ۴.۳۶ میلیون قطعه و تعداد واحدهای مرغداری گوشتی استان ۹۴۳ واحد (۸۷۴ واحد مجاز و ۶۹ واحد غیرمجاز) با ظرفیت حدود ۲۷.۵ میلیون قطعه در هر دوره می باشد. میزان تولید گوشت در مرغداریهای صنعتی برابر ۲۳۹.۹ هزارتن می باشد.

تعداد ماشین آلات کشاورزی موجود در استان بالغ بر ۱۲۷۰۱۹ دستگاه (شامل کمباین برنج ۴۸۵۴ دستگاه)، تراکتور (۹۸۷۳ دستگاه)، دروگر (۳۵۲۶ دستگاه)، خرمنکوب (۷۴۵۹ دستگاه)، تیلر (۶۳۳۴۷ دستگاه)، نشاءکار (۸۹۶۲ دستگاه)، سمپاش (۱۵۵۷۷ دستگاه)، گاواهن (۶۰۵۸ دستگاه) و دیسک روتیواتور (۷۳۰۹ دستگاه)) است. ضریب مکانیزاسیون استان ۲.۴۸ اسب بخار در هکتار است.

میزان اراضی کشاورزی تجهیز و نوسازی شده برابر ۸۸۹۵۹ هکتار، سطح پوشش سامانه های آبیاری تحت فشار برابر ۲۶۴۲۴ هکتار (کم فشار ۱۱۹۶۸ هکتار، قطره ای ۱۱۱۴۰ هکتار و بارانی ۳۳۱۶ هکتار) و میزان راندمان آبیاری برابر ۴۳.۵۹ درصد است.

تعداد کارخانه های شالیکوبی استان برابر ۱۵۳۹ واحد، که تعداد ۱۴۳۰ واحد آن، فعال (تعداد ۱۰۹ واحد نیمه فعال) است. همچنین تعداد واحدهای دارای پروانه بهره برداری صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی برابر ۲۳۸۸ واحد با اشتغال ۱۵۹۰۹ نفر می باشد.

تعداد ۶۹ مرکز جهاد کشاورزی (شامل ۴۹ مرکز کددار، ۱۳ دفتر ترویج و ۷ مرکز مجازی) با ۳۷۰ نفر نیروی انسانی، به بهره برداران محصولات کشاورزی استان در تعداد ۲۹۰۸ آبادی و ۵۳ شهر، خدمات ترویجی ارائه می دهند.

میزان تولید محصولات کشاورزی و جایگاه استان:

- ۱- تولید شلتوک (۹۹۹۳۷۹ تن) رتبه دوم کشور
- ۲- تولید بادام زمینی (۱۰۸۵۳ تن) رتبه اول کشور
- ۳- تولید برگ سبز چای (۱۴۴۱۵۳ تن) رتبه اول کشور
- ۴- تولید فندق (۲۷۴۴۴ تن) رتبه اول کشور
- ۵- تولید کیوی (۲۲۴۶۹۷ تن) رتبه دوم کشور
- ۶- تولید زیتون (۱۸۲۱۱ تن) رتبه چهارم کشور
- ۷- تولید مرکبات (۲۲۵۶۴۵ تن) رتبه پنجم کشور
- ۸- تولید گل گاوزبان (۵۱۶ تن)
- ۹- مرغ مادر گوشتی با ۱۰۰ واحد و ظرفیت ۴.۳۶ میلیون قطعه در هر دوره رتبه دوم کشور
- ۱۰- تولید گوشت قرمز (۳۰۵۵۹ تن) رتبه چهاردهم کشور
- ۱۱- تولید شیر و گوشت گاو بومی رتبه اول کشور
- ۱۲- تولید شیر (۳۲۶۹۹۴ تن) رتبه دوازدهم کشور
- ۱۳- تولید گوشت مرغ صنعتی (۲۳۹۹۱۷ تن) رتبه دوم کشور
- ۱۴- تولید گوشت سایر ماکیان (۱۳۱۸۱ تن) رتبه اول کشور
- ۱۵- تولید تخم مرغ (۲۳۰۰۰ تن)
- ۱۶- تولید گوشت شترمرغ حدود ۵۵ تن (در ۶ واحد تولیدی با ظرفیت ۶۰۰ قطعه)
- ۱۷- تولید ۲۵۰۰ جوجه شترمرغ (در ۳ واحد مولد با ظرفیت ۱۴۵ قطعه)
- ۱۸- تولید ۵۰۶ میلیون قطعه جوجه یکروزه رتبه دوم کشور
- ۱۹- مرغ اجداد گوشتی در ۹ واحد تولیدی با ظرفیت ۳۰۵ هزار قطعه رتبه اول کشور
- ۲۰- تولید گوشت بوقلمون ۱۸۰۳ تن رتبه ۷ کشور (در ۱۹ واحد گوشتی با ظرفیت ۹۸.۹ هزار قطعه)
- ۲۱- میزان کندوی زنبور عسل ۳۹۵۳۱۴ کلنی با تولید ۵۶۴۰ تن عسل رتبه چهارم کشور
- ۲۲- تولید و صید آبزیان ۷۳۸۲۱ تن (صید ۱۱۴۴۳ تن، پرورش ۶۲۳۶۶ تن در حدود ۶۲۰۰ واحد)
- ۲۳- تولید چوب صنوبر رتبه اول کشور (بیشترین تولید در شهرستان صومعه سرا)